

Atlantstör i Göta Älv

- Långsam monsterfisk med förkärlek för småkryp

Linnéa Jägrud och Daniel Wendesten
Biologer
Sveriges sportfiske- och fiskevårdsförbund

- I begynnelsen... fanns atlantstör
- Upp till 5 m lång, 600 kg, 130 år gammal
- Långsam reproduktion
- Kläcks i sötvatten
- Vandrar ut i saltvatten
- Återvänder som könsmogen
- Vandrar sedan regelbundet uppströms och nedströms med några års mellanrum
- Frukthbarheten ökar med ålder
- En gammal hona kan ha en miljon ägg
- *Acipenser oxyrinchus*

Stör – en kulturhistoriskt mycket värdefull fisk

En fisk för kungar

En gammal fiskehistoria.
Till Vårt Land skrives från Vestergötland:
Vi läste nyligen i eder tidning en gammal
»fiskhistoria» från Hemsjön i Alingsåstrak-
ten. Som sådana der notiser från svunna
tider bruka intressera den tidningsläsand-
allmänheten, taga vi oss härmed friheten
berätta en dylik — också en fiskhistoria —
från Lilla Edet vid Göta elf. Som bekant
fångas allt emellanåt i elfven mellan Göte-
borg och Lilla Edet någon stör — den
fiskart, som har sitt hufvudhem i Welga-
floden, och af hvars rom den ryska kavia-
ren beredes. Sådant hände emellertid här-
städes äfven förr i världen, såsom synes af
ett ännu befintligt permebref från år 1432.
Brefvet innehåller ett intyg af presten Aa-
mund Helgasson i Foxerna — den socken,
i hvilken Lilla Edet är beläget — att en
viss Svenung i Torp »i forscrifne Foxerna
sokn» fört en stör — en styria som han
fangit hafthe» — såsom skänk till konung
Magnus Eriksson, hvilken då uppehöll sig
å Behus slott, samt vägrat mottaga den be-
löning i »clæde ælla annat huat honom
thettis lika wara», som konungen erbjöd
honom, utan i stället begärt ett bönbref —
»et bönbreff» — till en fru Kristina å Ha-
neström — en herregård söder om Lilla
Edet — att hon måtte tillåta den fattige
mannen utsätta ett garn i Bergeströms ida
»for koningsens bön skull», med hvilken ida
menas hvirfveln eller det vid stränderna
tillbakagående vattnet, »bakvattnet» nedan
för elfvens stora vattenfall vid Lilla Edet.

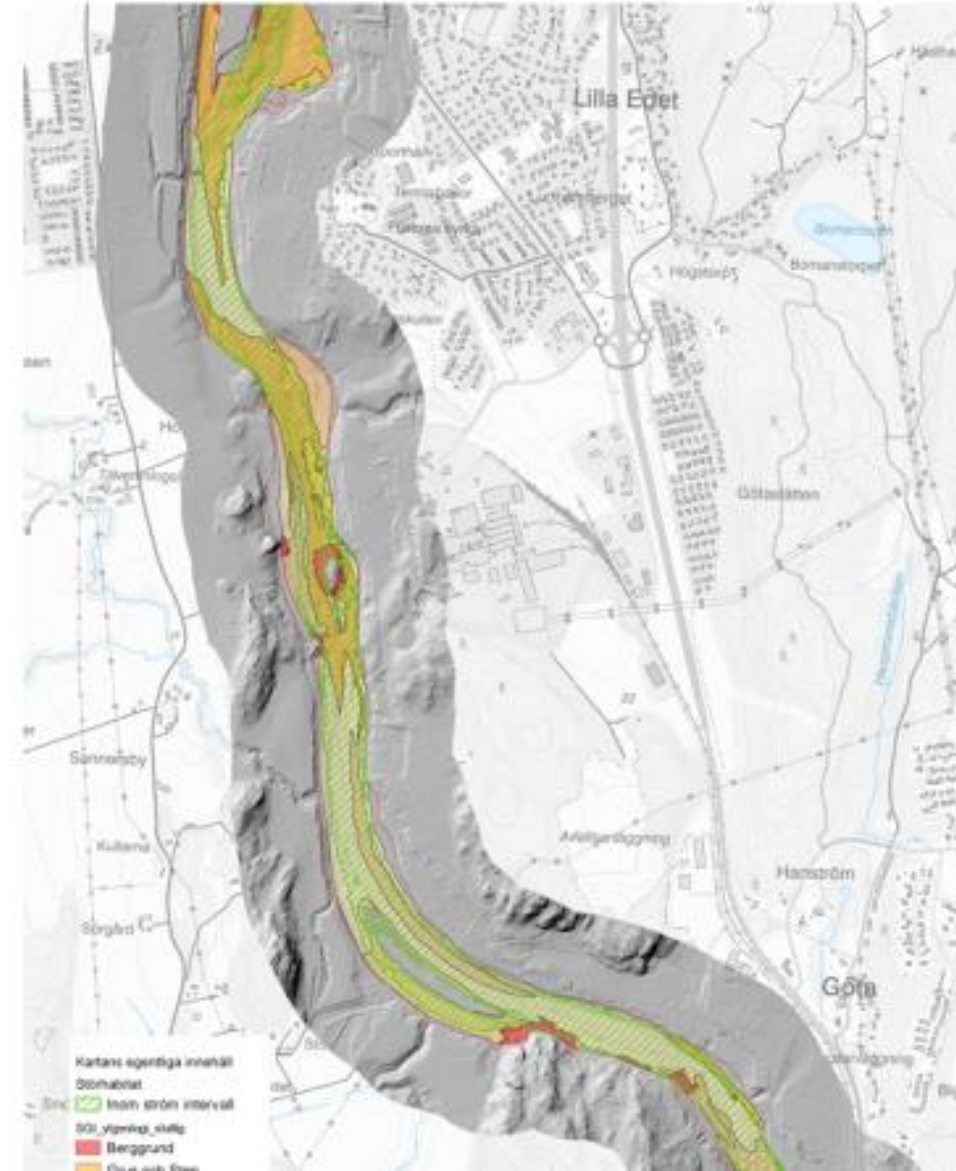
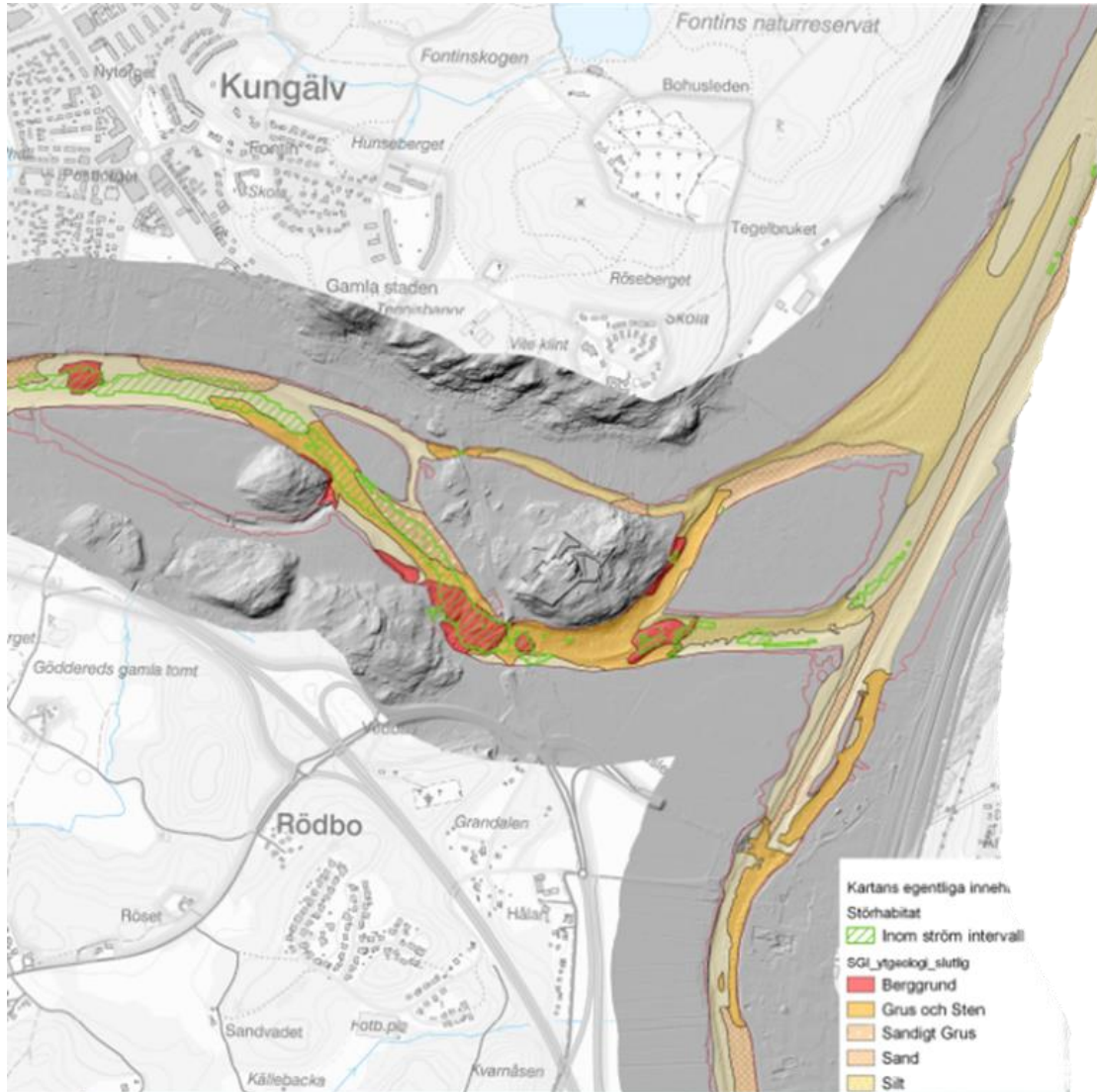
Nitisk museiintendent på 1800-talet bidrar till artens räddning

Nystart

- Uppdaterat arbetsgrupp
- Kartor
- Identifierat lekbottnar och uppväxtområden
- e-DNA
- Deltagit i HELCOM och OSPARMöte
- Tillståndsansökan in
- Sökt och fått pengar
- Förberett telemetristudie
- Förberett forskning om Göta Älv och stör

Lek och uppväxtområden

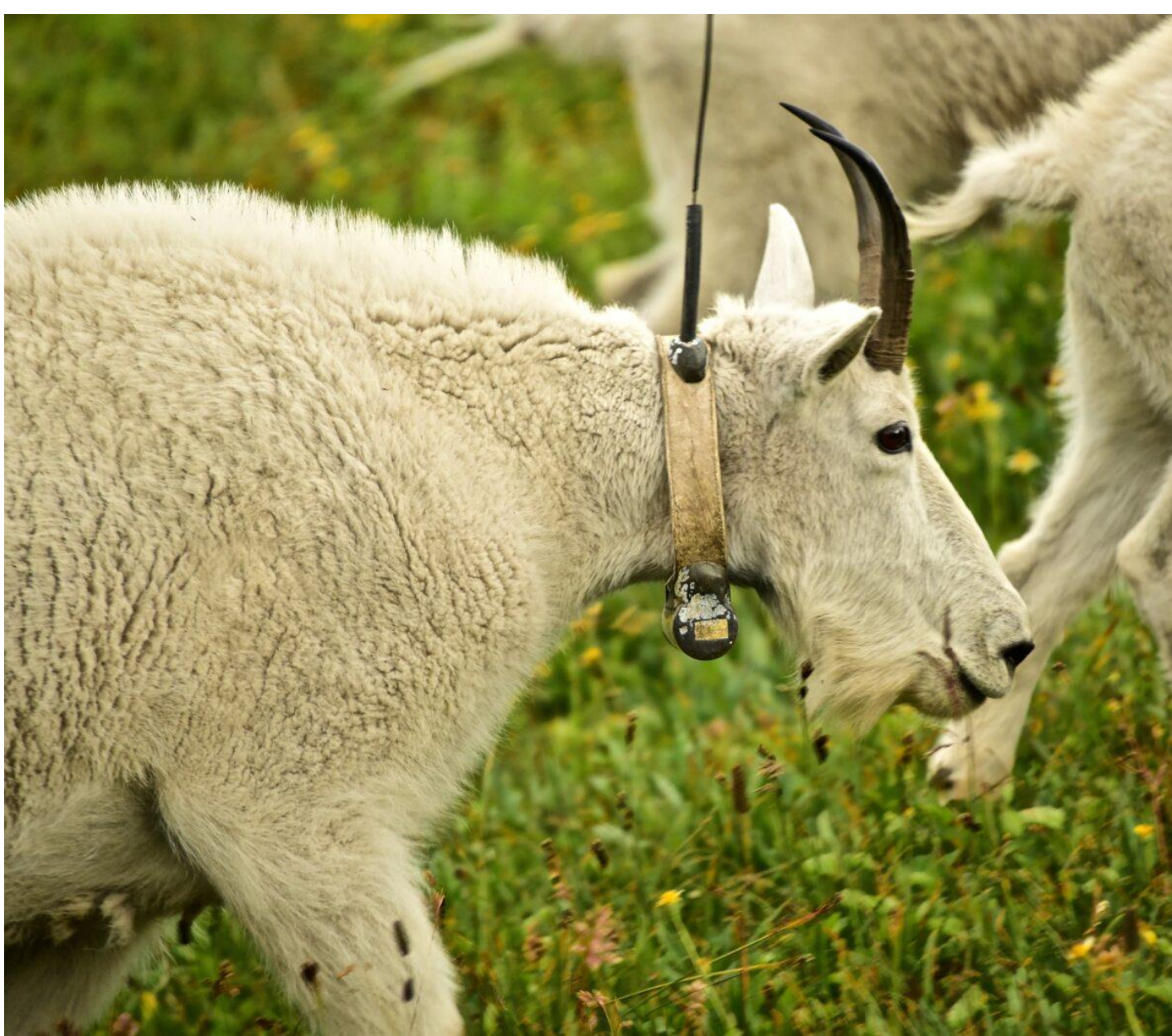
- Fältarbete. Identifierat lekbottnar och uppväxtmiljöer.
- Göta Älv har stor potential!

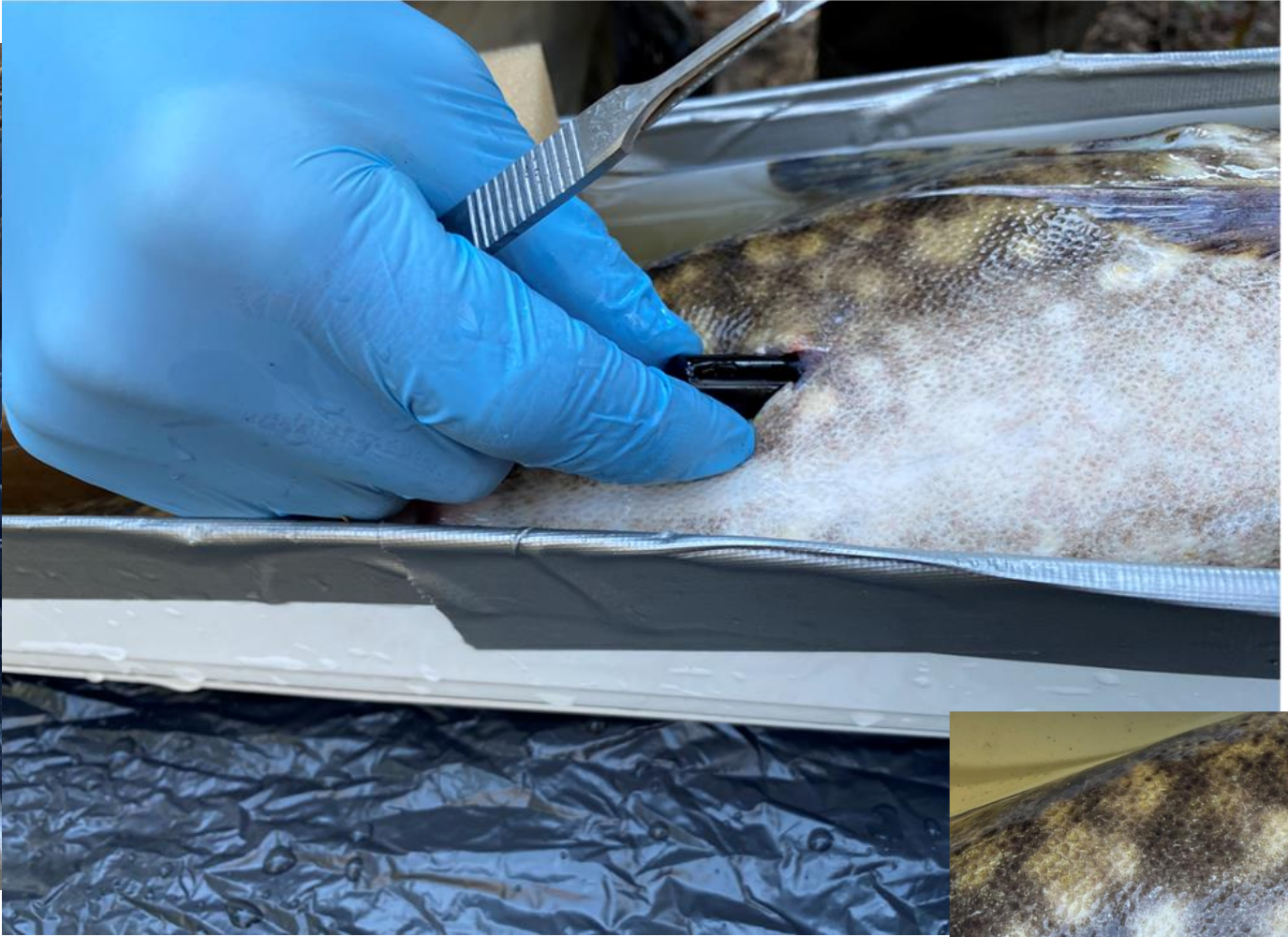

eDNA

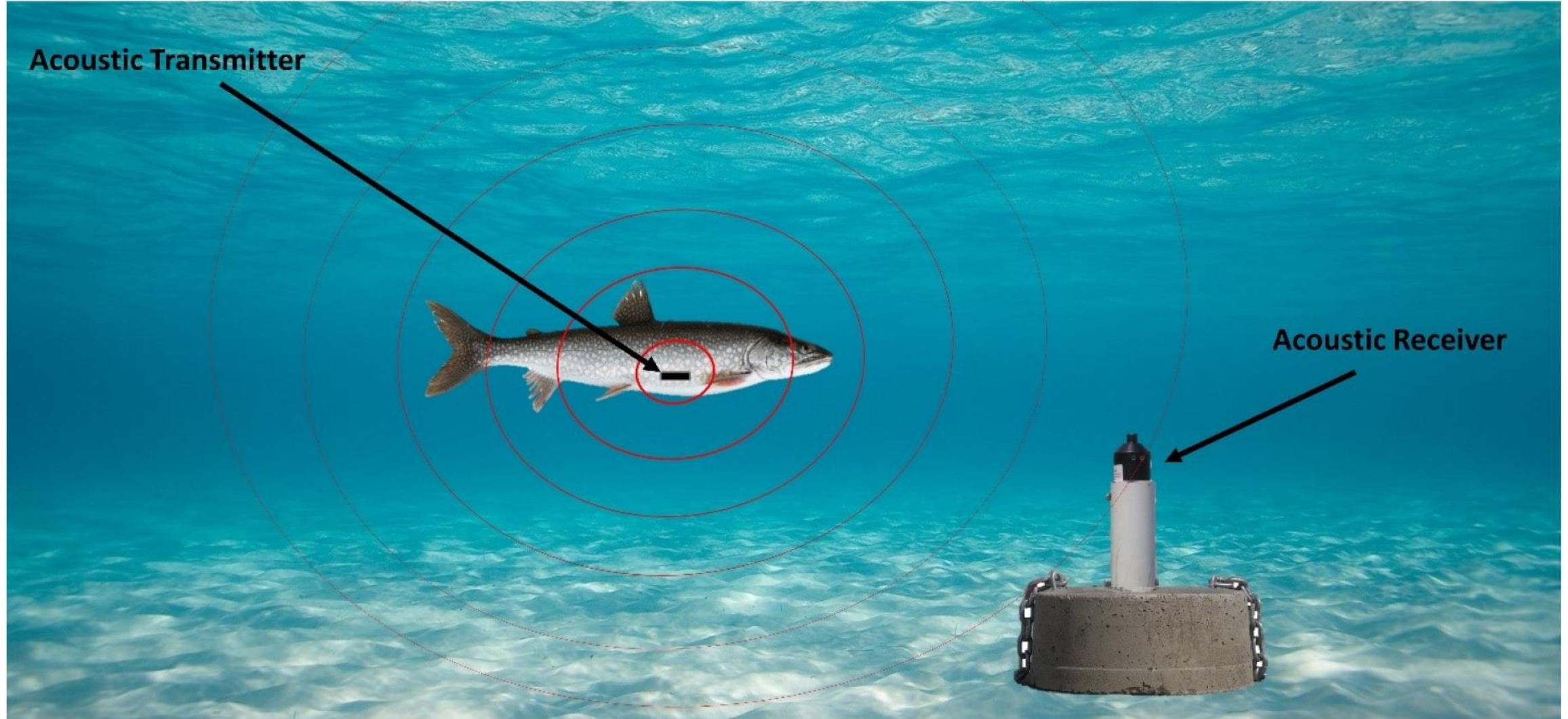
- Sommaren 2022 och 2023 togs eDNA-prov
- Resultat: 28 fiskarter i Göta Älv
- Inget bestånd av Atlantstör kvar

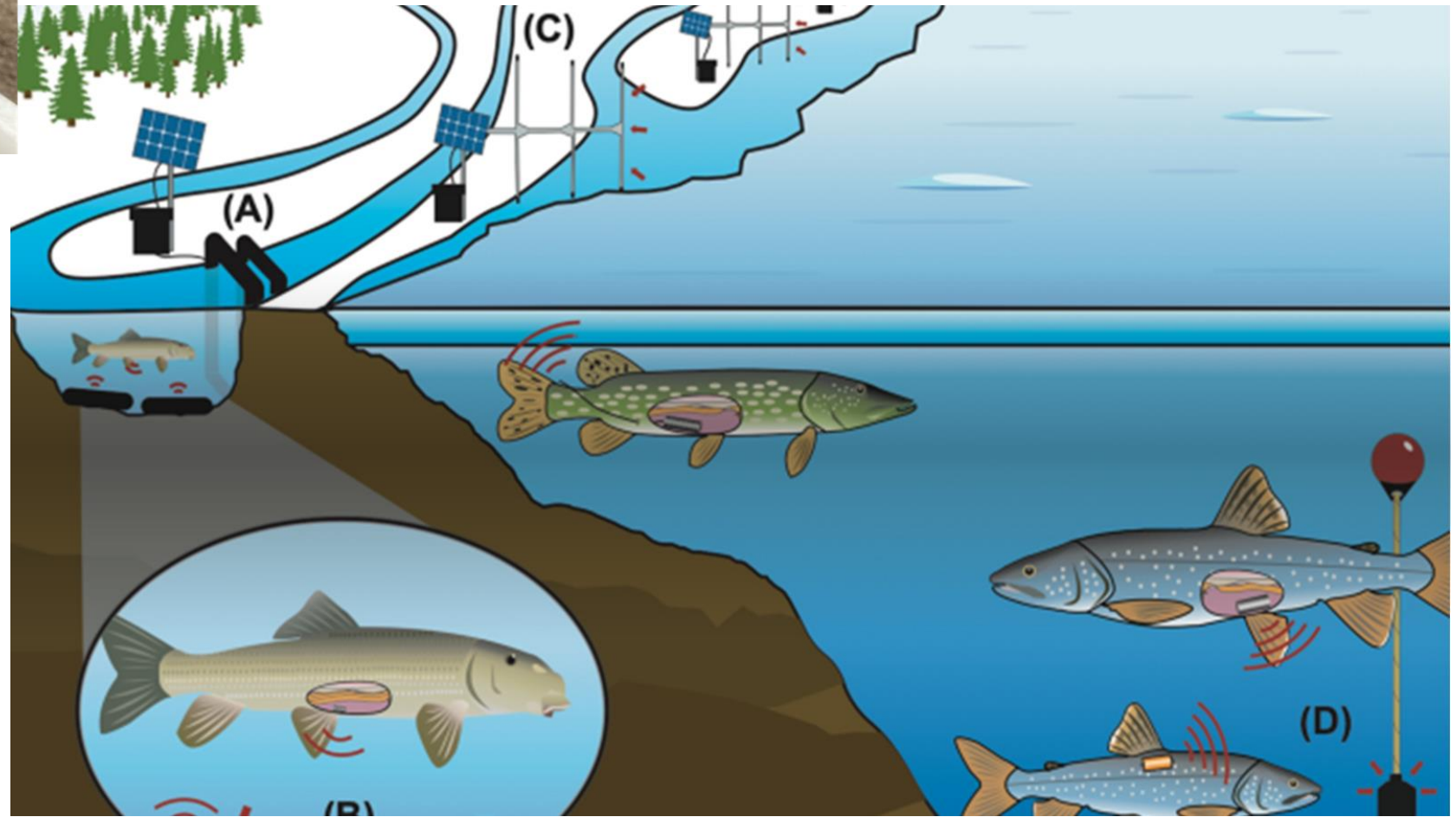

Telemetri - viktig del för uppföljning, utvärdering och kommunikation

Satellitbaserad telemetri

Framtidsvision

- Lek av stör
- Livskraftigt bestånd
- Återfunnen identitet för Göta och Nordre älv
- Ett marint Rewildingområde

Stören som verktyg

Telemetri hjälper oss förstå ekosystemet

Det i sin tur hjälper oss planera restaurering

Stören som hoppingivare

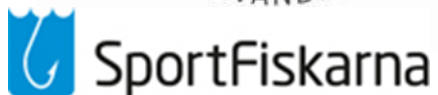
- Symbol för arter som kommer tillbaka
- Naturvård som förenar

Tidplan

- Första störrarna hämtas hit 24 april
- De skall miljöberikas
- Test av telemetri och utrustning görs i maj
- Rewilding Europe får rundvisning längs älven och kusten norr om Nordre Älv den 4 maj
- Stor releasedag möjligen 5 juni i Kungälv.
- Samarbetar GÄRNA med Göta Älvs vattenråd!

Tack till:
Naturkompaniet
Patagonia
Carl Tryggers forskningsstiftelse
Rewilding Europe

LIFE Improve

Improve Aquatic LIFE

Partner

- Nio länsstyrelser i Södra Sverige
- Sveriges sportfiske och fiskevårdsförbund
- Göteborgs Universtitet
- Karlstad Universitet
- Lunds Universitet
- Start 2024 på hösten
- Pågår i sex år med möjlig förlängning ett år

Övergripande syfte

- Förbättra livsmöjligheterna för akvatiskt liv, både marint och limniskt
- ”Från källa till hav”-perspektiv
- Ingående teman: konnektivitet, annex II-arter, våtmarker, marin restaurering (i Skåne ex sten tillbaka ut i havet).
- Annex II-arter är fpm, havsnejonöga, lax, öring m.fl.

Stora ingående aktiviteter

- Omlöpet i Örekilsälven är äntligen finansierat!
- Mycket musseljobb.
- Satsning på havsnejonöga.
- Flera stora dammutrivningar.

Relevant för Göta Älv

- Lärjeån
- Slereboån – Grönån
- Ålgräsäng utanför Anråseån (norr om Göta älv)

Lärjeån

- Stor del av Sportfiskarnas budget går till de två omlöpen längst ner i Lärjeån. Dessa kostar nästan 17 miljoner.
- Enligt tillståndet skall de vara klara om fem år.
- Planerar en telemetriuppföljning för att se hur effektiva de är. Telemetrimärkning påbörjas våren 2025.
- Biotopvårdande åtgärder i huvudfåran.
- Våtmarker i ARO längre upp.
- Musseljobb i relevanta områden.

Grönån-Slereboån

- Åtgärda ett par partiella vandringshiner (en klack i Grönån-reservatet och två ställen i Slittorp där det är svårt).
- Våtmarker i ARO.
- Arbeta med hydrologisk regim genom att tillåta översvämning av en äng. Lateral konnektivitet.
- Musseljobb.
- Biotopvård i reservatet.

På experimentstadiet inom Sportfiskarnas ansvar

- Arbeta med feromoner för att locka havsnejonöga till ett och samma vattendrag för att öka chanserna till att de lyckas med leken.
- Relevant för Högvadsån samt Ätråns huvudfåra.
- Oklart om det kommer fungera eller om det är för sent.

Önskat samarbete från Göta Älvs vattenråd

- Kommunikation
- Tätt och redan etablerat samarbete främst med Lärjeåns omlöp.

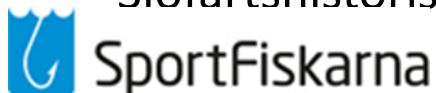

Arbetsgruppen

- Dr Magnus Gelang, Göteborgs Naturhistoriska Museum
- Kenneth Lundin, Göteborgs Naturhistoriska Museum
- Professor Johan Höjesjö, Institutionen för Biologi och Miljövetenskaper, Göteborgs Universitet
- Dr Joern Gessner, HELCOM group leader, Fish biology, Fisheries and Aquaculture, Leibniz Institute of Freshwater Ecology and Inland Fisheries.
- Dan Calderon, biolog Miljöteknik i Väst
- Linnéa Jägrud, limnolog, Sveriges sportfiske och fiskevårdsförbund
- Marcus Lundgren, Sveriges sportfiske och fiskevårdsförbund, regionchef Region väst
- Mikael Svensson, ekolog SLU Artdatabanken
- Dr Joacim Näslund, Institutionen för akvatiska resurser, SLU
- Dr Daniel Palm, Institutionen för Vilt, Fisk och Miljö, SLU
- Dr Gustav Hellström, Docent institutionen för Vilt, Fisk och Miljö, SLU
- Helen Sköld, föreståndare Havets Hus Lysekil

- Siöfartshistoriska Museet är bubblare

Sammanställning av data

- Insamling av historiskt data pågår
- SLU Joacim Näslund leder arbetet
- Underlag till vetenskaplig artikel
- Genomgång av allt historiskt material
- Framtida efterlysning hos allmänheten
- Juveniler?

